

EENE COLLECTIE MIDDELEEUWSCHE PLASTIEK

□ □ □ □ DOOR J. B. VAN STOLK. □ □ □ □

II.

Viollet le Duc schrijft op pagina 367 van het 9de deel zijner „Dictionnaire de l'Architecture: Le mouvement des esprits religieux vers la culte de la Vierge acquit pendant le XIIIe siècle une importance telle, que parfois le haut clergé s'en émut; mais il n'est pas possible d'aller à l'encontre.”

In dezen zin van den bij uitstek tot beoordeelen der middeleeuwen bevoegden geleerde ligt de verklaring der verandering van de beteekenis der madonna in de beeldhouwkunst. Van attriboot bij de afbeelding van onzen Heiland als kind wordt de figuur der Maagd in de XIII^{de} eeuw allengs tot hoofdpersoon verheven en in de XIV^{de} eeuw zien wij haar beeld als bewuste vertegenwoordigster van den nog onbewusten goddelijken Zoon, min of meer als eene Koningin-Regentes, die de aan het Koningschap toekomende eerbewijzen tijdens de minderjarigheid van den Koning in ontvangst neemt. En die hoedanigheid zal haar in latere eeuwen bijblijven als zij wordt voorgesteld met het kindeke in hare armen of op haar schoot. Mijne XIV^{de} eeuwsche madonna's geven een typisch overzicht van de

gelijdelijke verandering, waarbij ook opgemerkt moet worden, hoe het verband tusschen moeder en kind meer en meer tot uitdrukking komt, als het ware om aan te geven waaraan het recht op aanbidding ontleend is. In het begin is de voorstelling nog zeer onder Byzantijnsche invloeden, wat uitkomt bij N°. 77, eene Italiaansche madonna van gepolychromeerd hout, hoog 113 cM., die misschien nog uit de laatste jaren der XIII^{de} eeuw dateert.

VROEG 14DE EEUWSCHE ITALIAANSCH E MADONNA (NO. 77).

De voeten staan nog typisch symmetrisch, doch de kleine Christusfiguur is op een knie gezeten, niet meer in het midden van den schoot. Het gelaat der madonna toont het meest de komende verandering. Het strakke der vroege madonna's is verdwenen en een lachende trek is merkbaar. N°. 79, een zeer fijn Fransch beeld uit het begin der eeuw, geeft in het gelaat een nog meer op den voorgrond treden der

persoonlijkheid van de Maagd aan. Het is van hout met restes van polychromie, 78 cM. hoog, interessant met het oog op de zeer schoone stofuitdrukking van het dunne kleed.

De belangrijkheid der verandering in de plaats, die de madonna inneemt, springt echter